OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto
LsN Janne Kanerva

10.11.2020

Eduskunnan perustuslakivaliokunnalle

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE TERRORISMIN RAHOITTAMISTA KOSKEVIEN SÄÄNNÖSTEN MUUTTAMISEKSI (HE 135/2020 vp)

Oikeusministeriö toteaa otsikkoasiassa kunnioittavasti seuraavan:

1. Rangaistussäännösten muutokset

Esityksessä ehdotetaan uutena terrorismirikoksena säädettäväksi rangaistavaksi terroristin rahoittaminen. Mainittuun rikokseen syyllistyisi rikoslain 34 a luvun 5 a §:n 1 momentin mukaan se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan henkilöä, joka tekee 1 tai 1 a §:ssä tarkoitettuja rikoksia tai osallistuu niiden tekemiseen 5 luvun 3−6 §:ssä tarkoitettuna rikokseen osallisena. Viitatuissa rikoslain 34 a luvun 1 ja 1 a §:ssä säädetään rangaistaviksi terroristisessa tarkoituksessa tehdyt rikokset ja terroristisessa tarkoituksessa tehty radiologista asetta koskeva rikos. Rikoslain 5 luvun säännöksiin perustuen osallistuminen osallisena kattaisi rikoskumppanuuden, välillisen tekemisen, yllytyksen ja avunannon. Muiden terrorismin rahoittamista koskevien rikosten tavoin terroristin rahoittamisen yritys olisi rangaistava.

Terroristiryhmän rahoittamista koskevien muutettujen rangaistussäännösten (rikoslain 34 a luvun 5 b §) mukaan rangaistavaa olisi se, että tekijä suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua terroristiryhmää. Nykyisin rangaistavaa on se, että tekijä suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja 6 §:n 2 momentissa tarkoitetulle terroristiryhmälle tietoisena ryhmän luonteesta terroristiryhmänä. Rikoslain 34 a luvun 5

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Eteläesplanadi 10 00130 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	oikeusministerio@om.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

§:n muutoksilla selvennettäisiin sitä, että pykälän mukaisessa rikoksessa on kysymys terrorismirikoksen rahoittamisesta.

Rangaistussäännösten täydentämisen ja muuttamisen edellytykset

Perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan terrorismissa on kysymys yhteiskunnan perustoimintoja, oikeusjärjestystä sekä ihmisten henkeä, terveyttä ja turvallisuutta hyvin vakavasti uhkaavasta rikollisuudesta, jonka estämiselle ja keskeyttämiselle on perusoikeusjärjestelmän näkökulmasta hyväksyttävät ja hyvin painavat perusteet (PeVL 26/2014 vp, s. 2/I, PeVL 37/2016 vp, s. 2 ja PeVL 20/2018 vp, s. 2). Toisaalta perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota myös siihen, että terrorismirikosten rangaistavuutta ulotetaan huomattavan etäälle varsinaisesta terrorismirikoksesta (terroristisessa tarkoituksessa tehdystä rikoksesta) ilman, että minkäänlaista vaaraa terrorismirikoksen toteutumisesta olisi käsillä (PeVL 56/2016 vp, s. 8).

Perustuslakivaliokunta on aikaisemmin terrorismirikoksia koskevia rangaistussäännöksiä arvioidessaan kiinnittänyt huomiota siihen, että niillä on tarkoitus tehostaa etenkin perustuslain 7 §:n 1 momentissa turvattujen elämän sekä henkilökohtaisen vapauden, koskemattomuuden ja turvallisuuden suojaa. Tätä suojaa on toteutettu kriminalisoimalla näitä oikeuksia koskevat loukkaukset rikoslaissa. Perustuslain säännös turvaa siinä mainittuja oikeushyviä julkisen vallan toimenpiteiltä ja edellyttää, että valtio lainsäädäntötoimin turvaa näitä oikeuksia muita ulkopuolisia loukkauksia vastaan. (PeVL 26/2014 vp, s. 2/I).

Perustuslakivaliokunta on todennut yhteyden Suomea sitoviin kansainvälisiin velvoitteisiin sääntelyn hyväksyttävyyttä tukevaksi seikaksi, kun YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman edellyttämää lakia varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi säädettiin (PeVL 38/2012 vp, s. 3/I). Terroristin rahoittamisen rangaistavaksi säätämistä koskevan ehdotuksen taustalla on OECD:n yhteydessä toimivan rahanpesun ja terrorismin rahoituksen vastaisen toimintaryhmän (FATF) terrorismin rahoittamisrikosta koskeva Suomea sitova suositus 5 sekä FATF:n suositusten täytäntöönpanoon vahvasti kehottava YK:n turvallisuusneuvoston terrorismin rahoituksen vastainen päätöslauselma 2462 (2019) ja kehotuksen toistava YK:n turvallisuusneuvoston uhkia kansainväliselle rauhalle ja turvallisuudelle koskeva päätöslauselma 2482 (2019). Lainsäädännön täydennystarpeeseen yksittäisen terroristin rahoittamiseen liittyen on kiinnittänyt huomiota myös YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien toimeenpanoa valvova turvallisuusneuvoston terrorismin vastainen komitea CTC sen sihteeristön (CTED) maavierailusta laatiman raportin perusteella. Sekä FATF että mainittu komitea ovat kiinnittäneet asiaan huomiota jo kahdella Suomea koskevalla arviointikierroksella.

Kysymys ei ole kuitenkaan ainoastaan kansainvälisten velvoitteiden asianmukaisesta täytäntöönpanosta. Terroristin rahoittamisen rangaistavaksi säätämisellä edistetään sitä, että terrorismin rahoittamista koskevat rangaistussäännökset ovat kokonaisuudessaan riittävän kattavia niin, että tehokkaasti voidaan huolehtia perustuslain 7 §:n 1 momentissa turvattujen elämän sekä henkilökohtaisen vapauden, koskemattomuuden ja turvallisuuden suojasta. Perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 26/2014 vp) on jo säädetty rangaistavaksi terroristiryhmän yleisrahoittaminen, jonka rangaistavuus ei myöskään edellytä varojen menemistä tietyn terrorismirikoksen rahoittamiseen ja jonka rangaistavuus ei edellytä terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen tekemistä.

Terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten tekemiseen tähtäävä yksittäisen henkilön toiminta voi olla yhtä vaarallista ja vahingollista kuin ryhmässäkin tapahtuva toiminta varsinkin silloin, kun kysymys on henkilöstä, jolla on tahto ja kyky välittömästi tehdä terroristisessa tarkoituksessa tehty rikos tai osallistua sen tekemiseen ehdotetussa säännöksessä tarkoitetulla tavalla. Henkilön toiminta voi edetä terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen tekemiseen ilman, että ennen sitä on erotettavissa rahoitettavaa rikoslain 34 a luvussa rangaistavaksi säädettyä terrorismirikosta, jonka rahoittaminen olisi edelleen erikseen rangaistavaa luvun 5 §:n nojalla. Todetut seikat tarkoittavat myös sitä, että terroristin rahoittamisessa ei välttämättä olla etäällä terroristisessa tarkoituksessa tehdystä rikoksesta. Käytännössä voidaan olla jopa lähempänä kuin nykyisin rangaistaviksi säädetyissä terrorismin rahoittamisrikoksissa, koska terroristin rahoittaminen koskisi vain rikoslain 34 a luvun 1 ja 1 a §:ssä rangaistaviksi säädettyjä terroristisessa tarkoituksessa tehtyjä rikoksia ja terroristisessa tarkoituksessa tehtyä radiologista asetta koskevaa rikosta ja koska luvun 5 §:n mukaan rangaistavaa on myös niiden tekemistä edistävien valmistelutyyppisten terrorismirikosten rahoittaminen.

Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate

Arvioidessaan terrorismiin liittyvien kriminalisointien suhdetta perustuslakiin perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt erityisesti huomiota perustuslain 8 §:n mukaiseen rikosoikeudelliseen laillisuusperiaatteeseen (PeVL 26/2014 vp, s. 2, PeVL 37/2016 vp, s. 2, PeVL 56/2016 vp, s. 6 ja PeVL 20/2018 vp, s. 2). Perustuslain 8 §:n mukaan ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen eikä tuomita rangaistukseen sellaisen teon perusteella, joka ei tekohetkellä ole laissa säädetty rangaistavaksi. Rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen ydinsisällön mukaan rikoksen tunnusmerkistö on ilmaistava riittävällä täsmällisyydellä siten, että säännöksen sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin toiminta tai laiminlyönti rangaistavaa. Perustuslakivaliokunta on lisäksi todennut, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ja EU-tuomioistuimen käytännössä laillisuusperiaatteelle on annettu käytännössä vastaava ydinsisältö, jossa on korostettu rikossääntelyn ennustettavuutta eli sitä, että säännöksen sana-

muodon perusteella voidaan ennakoida, mikä on rangaistavaa. Rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen merkitys korostuu, kun rangaistavuus ulottuu aikaisempaan tekoon kuin mikä on säädetty rikoslain 34 a luvun 2 §:ssä rangaistavaksi terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluna (PeVL 20/2018 vp, s. 3 ja siinä yhteydessä viitatut aikaisemmat kannanotot).

Hallituksen esityksen valmistelussa on lausuntopalautekin huomioon ottaen kiinnitetty erityistä huomiota terroristin rahoittamisen tunnusmerkistöön (s. 22−26) lähtien ehdotettavan sääntelyn kansainvälisestä taustasta ja rikoslain 34 a luvussa jo rangaistaviksi säädetyistä teoista. Valmistelussa on katsottu, että rangaistussäännöksen selkeyden kärsimättä siinä ei voida kuvata ehdotettua tarkemmin tai laajemmin rahoitettavaa henkilöä erityisesti sen vuoksi, että sellaisiin henkilöihin liittyen merkityksellisiä voivat olla hyvinkin monenlaiset terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten tekemiseen heidän toiminnassaan viittaavat seikat. Niiden sisällyttäminen rangaistussäännökseen tekisi siitä vaikealukuisen. Lisäksi tällaisia seikkoja ei voida rajata tyhjentävästi.

Rahoitettavan henkilön toiminnan ilmenemismuotojen ja niihin liittyvien vaihtoehtojen tarkempi kuvaaminen rangaistussäännöksessä myös toisi siihen määritelmänkaltaisia elementtejä, jotka ovat vieraita rikostunnusmerkistöjen kirjoitustavalle. Perusteltuna ei ole myöskään pidetty terroristin määritelmän ottamista edellä jo todetuista syistä ja sen vuoksi, että kysymys on pikemminkin näytön kokonaisarvioinnissa huomioon otettavista seikoista. Pykälän perusteluissa voidaan tarkemmin selvittää sitä, milloin henkilön voidaan katsoa tekevän terroristisessa tarkoituksessa tehtyjä rikoksia tai osallistuvan niiden tekemiseen pykälässä tarkoitettuna rikokseen osallisena. Rangaistussäännöksen sanamuodosta (”tekee” ja ”osallistuu”) ilmenee, että kynnys on korkealla sen suhteen, että rahoitettava henkilö katsotaan rahoitettavaksi terroristiksi.

Terroristin rahoittamista koskevaan rangaistussäännökseen ei ole ehdotettu sisällytettäväksi rahoittamisteon oikeudenvastaisuuden vaatimusta, koska säännöksen soveltamisalaan kuuluvat teot olisivat lähtökohtaisesti oikeudenvastaisia erityisesti rahoittajalle asetetun tahallisuusvaatimuksen vuoksi. Sen perusteella rahoittajan tulee tahallaan edistää sitä, että rikoslain 34 a luvun 1 tai 1 a §:ssä tarkoitettujen rikosten tekeminen tai niiden tekemiseen osallistuminen mahdollistuu rahoitettavan henkilön varojen lisääntymisen kautta.

Terroristin rahoittamisen tunnusmerkistöön ja edellä oikeudenvastaisuudesta todettuun liittyy se, että perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Ehdotetulla terroristin rahoittamista koskevalla rangaistussäännöksellä ei sinänsä rajoitettaisi tätä toimentulon hankkimista koskevaa oikeutta ottaen huomioon rahoittajalle asetettu tahallisuusvaatimus. Sama näkökohta koskee perustuslain 19 §:n 1 ja

2 momentissa turvattuja välttämätöntä toimeentuloa ja huolenpitoa sekä perustoimeentulon turvaa. Rahoittajaa koskevan tahallisuusvaatimuksen puuttuessa momenteissa tarkoitettujen rahasuoritusten tekeminen jäisi rangaistavuuden ulkopuolelle.

Terroristiryhmän rahoittamisen tunnusmerkistön kirjoitustapa muutettaisiin vastaamaan terrorismin rahoittamisrikosten kohdalla normaalisti noudatettavaa kirjoitustapaa. Rikoslain 34 a luvun 5 §:n muutoksilla rikosoikeudellista laillisuusperiaatetta nykyistä paremmin toteuttamalla täsmennettäisiin sitä, että pykälän mukaisissa teoissa on nimenomaan kysymys terrorismirikoksen rahoittamisesta.

Rangaistusasteikot

Perustuslakivaliokunnan mukaan rangaistussäännösten ankaruuden tulee olla oikeassa suhteessa teon moitittavuuteen ja rangaistusjärjestelmän kokonaisuudessaan tulee täyttää suhteellisuuden vaatimukset (PeVL 37/2016 vp, s. 3 ja PeVL 56/2016 vp, s. 6).

Terroristin rahoittamisesta tuomittaisiin vankeutta vähintään neljä kuukautta ja enintään kuusi vuotta. Terroristiryhmän rahoittamisen rangaistusasteikkoa muutettaisiin tässä yhteydessä niin, että sille tulisi sama rangaistusasteikko kuin terroristin rahoittamiselle. Voimassa olevan lain mukaan terroristiryhmän rahoittamisesta tuomitaan sakkoa tai enintään kolme vuotta vankeutta.

Koska sopivia vertailukohteita ei ole juurikaan löydettävissä muiden rikosten kuin terrorismirikosten rangaistusasteikoista, vertailua on tässä yhteydessä suoritettu muiden terrorismirikosten rangaistusasteikkoihin. Tavoitteena on huolehtia siitä, että terrorismirikosten ja erityisesti terrorismin rahoittamista koskevien terrorismirikosten rangaistusasteikot muodostavat mahdollisimman johdonmukaisen kokonaisuuden.

2. Salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskevat muutokset

Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi salaisia pakkokeinoja koskevaan pakkokeinolain (806/2011) 10 lukuun ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskevaan poliisilain (872/2011) 5 lukuun terrorismirikosten rangaistussäännösten muutosten edellyttämät muutokset. Useat muutoksista koskisivat sitä, että keinokohtaisista säännöksistä poistetaan erillinen maininta terroristiryhmän rahoittamisesta keinon käytön perusterikoksena sen takia, että mainittu rikos jo muutetun rangaistusasteikkonsa perusteella tulisi keinon käytön perusterikokseksi. Asteikkomuutoksesta johtuisi myös se, että eräiden keinojen käytön osalta ei enää terroristiryhmän rahoittamisen kohdalla edellytettäisi sitä, että teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta.

Muuten pakkokeinolain 10 lukua rikosten selvittämisessä käytettävistä salaisista pakkokeinoista muutettaisiin niin, että telekuuntelua koskevaan 3 §:n 2 momenttiin lisätään terroristin rahoittaminen mainitun keinon käytön perusterikokseksi ja asuntokuuntelua koskevan 17 §:n 9 kohtaan lisätään terroristin rahoittaminen ja terroristiryhmän rahoittaminen sen keinon käytön perusterikoksiksi. Poliisilain 5 lukua muutettaisiin niin, että rikoksen paljastamisessa käytettäviä tiedonhankintakeinoja koskevan 3 §:n 16 kohtaan ja rikosten estämisessä käytettävää telekuuntelua koskevan 5 §:n 2 momentin 16 kohtaan lisätään terroristin rahoittaminen.

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Pykälän 2 momentissa todetaan, että kirjeen, puhelun ja muun luottamuksellisen viestin salaisuus on loukkaamaton. Lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä (3 momentti). Lisäksi pykälän 4 momentin mukaan lailla voidaan säätää välttämättömistä rajoituksista viestin salaisuuteen yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vaarantavien rikosten tutkinnassa.

Perustuslakivaliokunnan käytännössä nykyisin perustuslain 10 §:n 4 momentissa olevaa ilmausta ”rikosten tutkinnassa” on tulkittu siten, että se käsittää myös sellaiset toimenpiteet, joihin ryhdytään jonkin konkreettisen ja yksilöidyn rikosepäilyn johdosta, vaikka rikos ei olisi edennyt vielä toteutuneen teon asteelle. Tältä osin tulkinta on valiokunnan mukaan vakiintunut eikä siitä ole epäselvyyttä (PeVM 4/2018 vp, s. 5 ja 6). Valiokunta on kuitenkin kiinnittänyt huomiota siihen, että tulkintakäytännössä on osin irtauduttu perustuslain säännöksessä käytetystä sanamuodosta, ja edellyttänyt, että hallitus käynnistää muutostarpeita koskevan selvitystyön (em. viitattu kohta). Perustuslakivaliokunnan ”rikosten tutkintaa” koskevasta tulkinnasta on seurannut, että perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 67/2010 vp) säädetyn poliisilain 5 luvussa on mahdollistettu viestin salaisuuteen puuttuminen myös rikosten estämisessä.

Arvioidessaan pakkokeinolain 10 lukuun ja poliisilain 5 lukuun aikaisemmin ehdotettuja muutoksia perustuslakivaliokunta on todennut, että terrorismirikokset ovat yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vaarantavia rikoksia (PeVL 26/2014 vp, s. 4/II ja PeVL 37/2016 vp, s. 4). Samassa yhteydessä valiokunta on pannut painoa sille, että pakkokeinolain ja poliisilain säännöksiin tuolloin lisättäväksi ehdotetut rikokset ovat vastanneet vakavuudeltaan ja luonteeltaan silloisissa säännöksissä olevia perusterikoksia, minkä vuoksi ehdotettu sääntely ei ole muodostunut valtiosääntöoikeudellisesti ongelmalliseksi.

Yksityiselämän suojaan puuttuvia salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja on mahdollista säätää käytettäviksi perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten (PeVM 25/1994 vp, s. 5) puitteissa. Niitä ovat esimerkiksi rajoitusten tarkkarajaisuus ja riittävä täsmällisyys, rajoitusperusteiden hyväksyttävyys ja painava yhteiskunnallinen tarve sekä suhteellisuusvaatimuksen mukaisuus.

Perustuslakivaliokunnan mukaan terroristisen toiminnan poikkeuksellisen vakavalle luonteelle on annettava merkitystä arvioitaessa sitä vastaan käytettävien keinojen oikeasuhtaisuutta (PeVL 26/2014 vp, s. 2/I, PeVL 37/2016 vp, s. 2 ja PeVL 20/2018 vp, s. 2). Tähän oikeasuhtaisuuteen liittyy pakkokeinolain 1 luvun 2 §:ssä ja poliisilain 1 luvun 3 §:ssä ilmaistu suhteellisuusperiaate, joka edellyttää sitä, että rikoksen vakavuus sekä sen estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi tehtävät toimenpiteet ovat asianmukaisessa suhteessa toisiinsa nähden.

Salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskevat laajennukset liittyisivät perustuslain 10 §:ssä tarkoitettuihin yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vaarantaviin rikoksiin. Lisäksi perusoikeuksien rajoitukset olisivat perustuslakivaliokunnan käytännössä muodostuneiden perusoikeuksien rajoitusperusteiden mukaisia. Ehdotetut rajoitukset perustuisivat laissa olevaan tarkkarajaiseen ja täsmälliseen säännökseen. Rajoitukset olisivat painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimia ja tarpeellisia vakavien rikosten tehokkaan torjumisen ja selvittämisen kannalta. Terroristin rahoittaminen ja terroristiryhmän rahoittaminen olisivat rangaistusasteikkonsa perusteella vakavia rikoksia, jotka rinnastuisivat rikoksiin, joiden selvittämisessä voidaan käyttää telekuuntelua ja asuntokuuntelua, joiden paljastamisessa voidaan käyttää poliisilain 5 luvun mukaisia salaisia tiedonhankintakeinoja ja joiden estämisessä voidaan käyttää telekuuntelua.

3. Lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käyttöä koskeva ehdotus

Lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden torjunnassa annetun lain (657/2019) 3 §:ää ehdotetaan muutettavaksi niin, että sen 6 kohdassa oleva terrorismirikoksen määritelmä kattaa myös terroristin rahoittamisen.

Kysymyksessä oleva laki on merkityksellinen perustuslain 10 §:ssä säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Lain säätämisen yhteydessä perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota tuolloin käsiteltävänä olleen hallituksen esityksen (HE 55/2018 vp) taustalla olevaan hyväksyttävään tarkoitukseen (PeVL 29/2018 vp, s. 3). Valiokunta totesi, että erityisesti terrorismin ja vakavien rikosten torjuntaa voidaan pitää sellaisena painavana intressinä, jonka perusteella tapahtuvaa henkilötietojen käsittelyä ja yksityiselämän suojan rajoituksia voidaan pitää sinänsä tarkoitukseltaan hyväksyttävinä.

4. Rangaistussäännösten kokonaisarvioinnin tarve

Perustuslakivaliokunta on todennut, että rikosoikeudelliseksi sääntelyksi terrorismirikokset muodostavat monimutkaisen ja vaikeaselkoisen kokonaisuuden (PeVL 37/2016 vp, s. 3 ja PeVL 56/2016 vp, s. 6). Koska kysymys on sääntelystä, jonka yhteydessä täsmällisyyttä koskeva vaatimus on erityisen korostunut, perustuslakivaliokunnan mukaan terrorismirikoksia koskevan sääntelyn kokonaisuutta on pyrittävä yksinkertaistamaan. Myös lakivaliokunta on pitänyt perusteltuna, että terrorismirikoksia koskeva sääntely arvioidaan jatkossa kokonaisuutena omana lainsäädäntöhankkeenaan (LaVM 4/2018 vp, s. 10). Kokonaisarvioinnin tarve on nostettu esiin myös äskettäin oikeusministeriön asettaman työryhmän mietinnössä (Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2020:8) ja mietinnön lausuntopalautteessa (lausuntotiivistelmä Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2020:14).

Sääntelyn kokonaisarvioinnin tarve on tiedostettu oikeusministeriössä. Jossakin vaiheessa käynnistettävä kokonaisarviointi ei kuitenkaan saa estää tarpeellisten ja perusteltujen lainsäädäntömuutosten tekemistä. Kokonaisarvioinnin ja siihen perustuvan lainsäädännön aikaansaamiseen menee aikaa. Sääntelyn riittävästä kattavuudesta ja toimivuudesta on huolehdittava ennen sitäkin. Kansainvälisiin velvoitteisiin liittyviä ja Suomelle annettuihin huomautuksiin liittyviä muutoksia ei ole myöskään aihetta viivyttää.